



Kraków

GŁÓWNY ARCHITEKT MIASTA KRAKOWA

Od „Paktu dla Przestrzeni” do miejskiej polityki architektonicznej

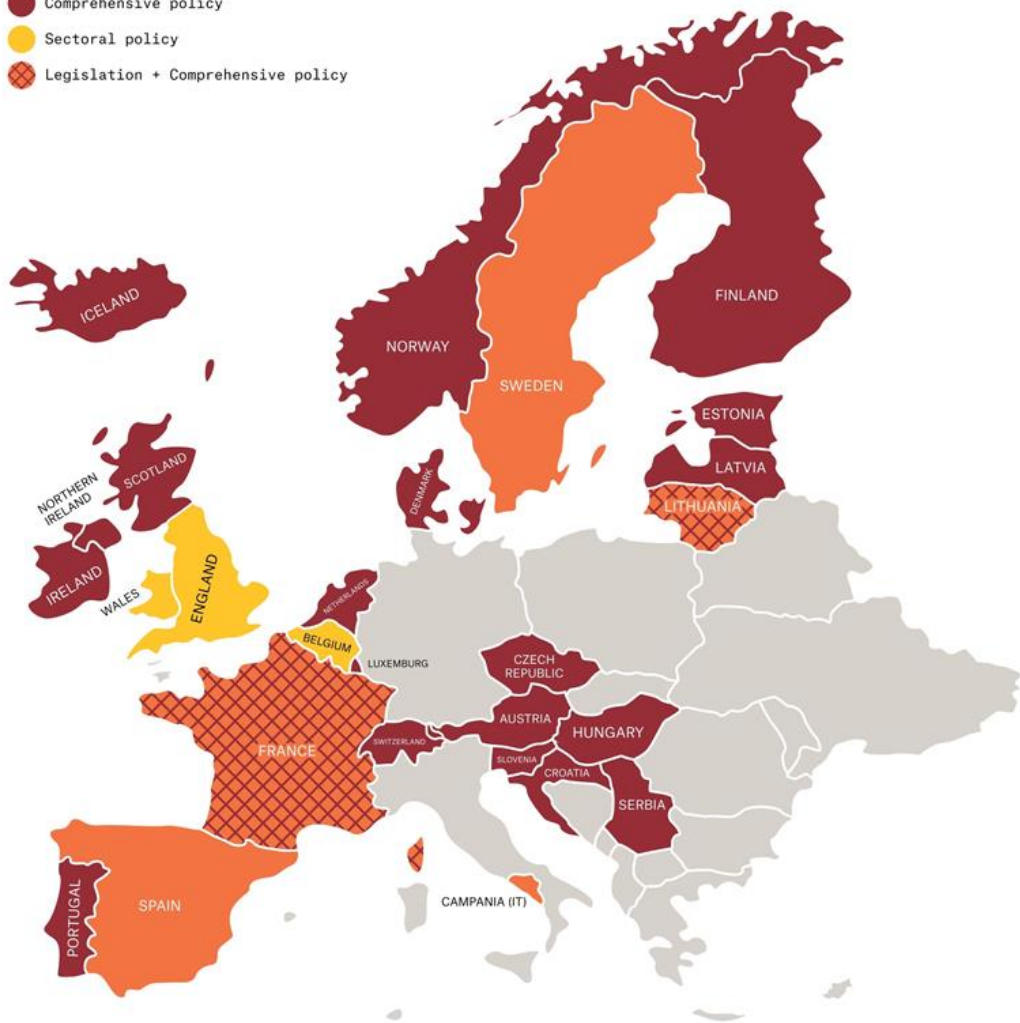
JANUSZ SEPIOŁ
GŁÓWNY ARCHITEKT MIASTA KRAKOWA

GDAŃSK CZERWIEC 2025



Polska europejskim outsiderem w zakresie polityk architektonicznych

- Legislation
- Comprehensive policy
- Sectoral policy
- Legislation + Comprehensive policy



EU Member States

Outside EU countries

Have a policy document

National

Austria
Croatia
Czech Republic
Denmark
Estonia
Finland
France
Hungary
Ireland
Latvia
Lithuania
Luxembourg
Netherlands
Portugal
Slovenia
Spain
Sweden

Regional

AT Carinthia
BE Brussels-Capital
BE Wallonia
BE Flanders
ES Catalonia
IT Campania
FI Häme
FI Helsinki-Uusimaa
FI Satakunta
FI Southwest

Planning to have

Cyprus
Germany
Greece
Italy
Malta
Poland *
Romania

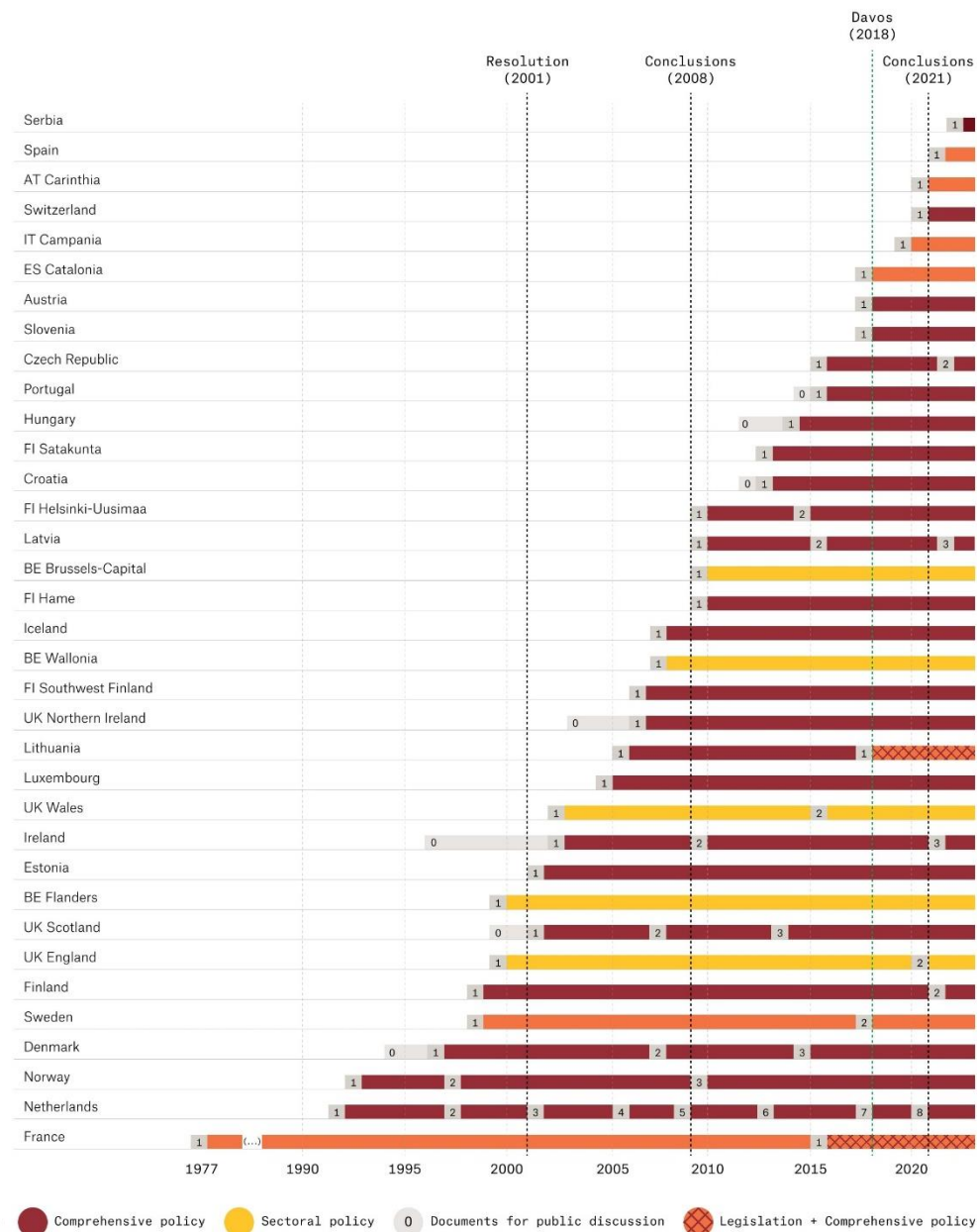
Not planning to have

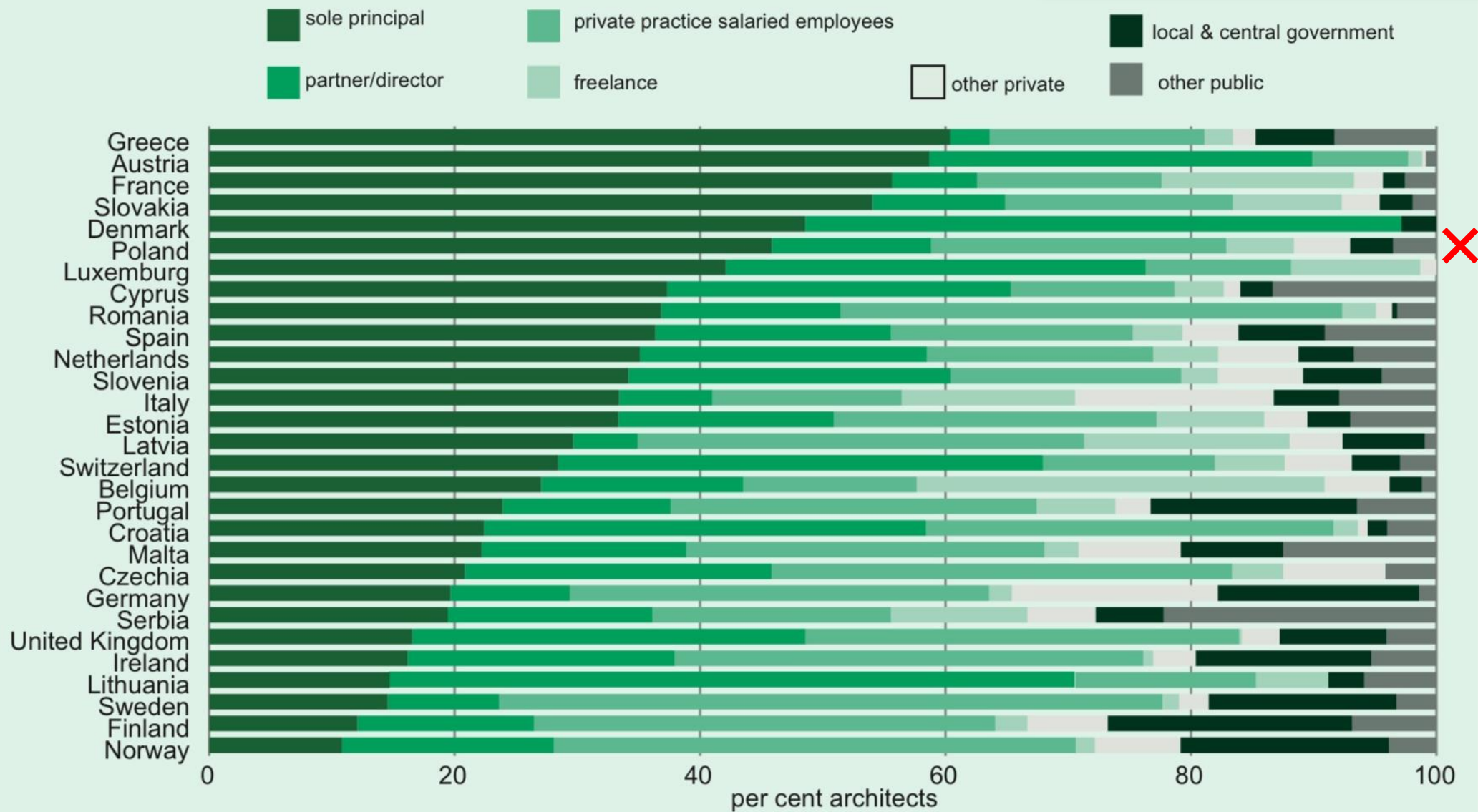
Bulgaria
Slovakia

* Based on the EFAP survey reply of 2012

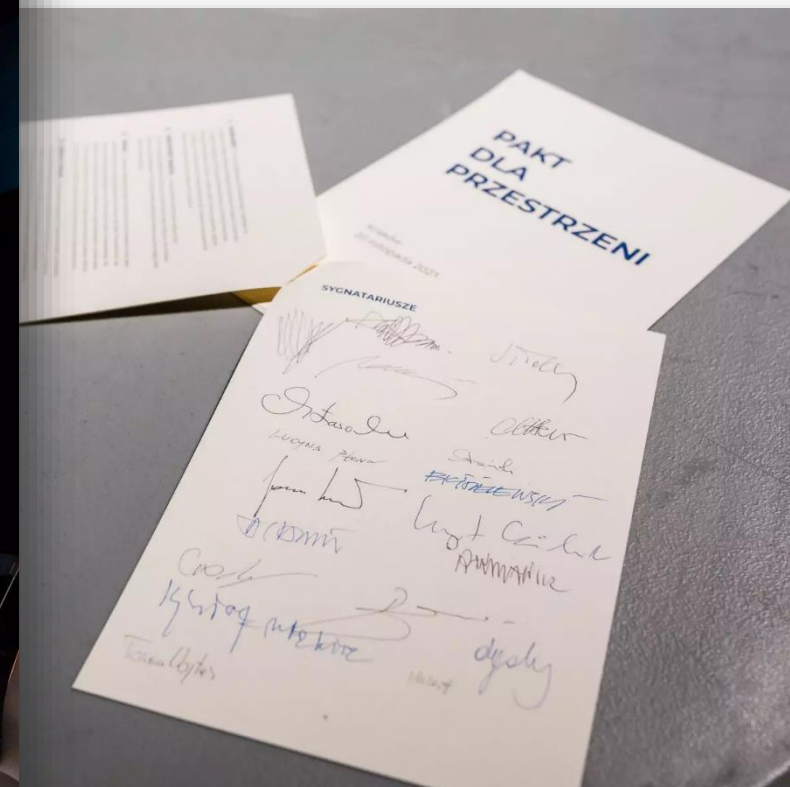


Postęp dokumentów polityk architektonicznych w Europie (2012)





„Pakt dla Przestrzeni” – wyborcza inicjatywa polityczna na rzecz lepszego zarządzania rozwojem miasta (wiosna 2024)



1. ŁAD PRZESTRZENNY

- Powołanie Departamentu Ładu Przestrzennego

2. DEBATA

- Brak systemowych rozwiązań

3. STANDARDY URBANISTYCZNO-ARCHITEKTONICZNE

- Dyskusje nad katalogiem „dobrych praktyk” – zwalczanie „patodeweloperki”

4. WYZWANIA KLIMATYCZNE

- Program „odbetonowywania” ulic
- „Schładzacz”



5. 3xRE — Revitalise, Recover, Reuse

- Rewitalizacja obszaru Wesolej – Masterplan Wesola
- Koncepcje do zmian w Planie Ogólnym – dyskusje nad projektami sektora prywatnego (Zesławice, Młyny Mogilska, Port Płaszów)

6. INTEGRACJA DZIAŁAŃ

- Stworzenie warunków koordynacji wydziałów i biur zaangażowanych w problematykę zagospodarowania przestrzennego w formie Departamentu Ładu Przestrzennego oraz poprzez prace nad Strategią Rozwoju Miasta

7. KONKURSY

- Przygotowania do konkursów na Bulwary Wisły, Bibliotekę Kraków, Urban Forum, przebudowę „Teatru Bagatela”, budownictwo socjalne, szkołę przy ul. Na Załęczu
- Projekt zarządzenia Prezydenta Miasta Krakowa w sprawie przygotowania projektów inwestycji miejskich o istotnym znaczeniu dla kształtowania ładu przestrzennego Krakowa w formie konkursów urbanistycznych lub architektonicznych/poważne bariery strukturalne

8. ARCHITEKT MIASTA

- Utworzenie Biura Architekta Miasta
- Podniesienie roli Głównego Architekta Miasta – zamiast Głównego Specjalisty w Wydziale Architektury - Dyrektor Departamentu Ładu Przestrzennego
- Utworzenie Profilu na Facebooku – Głównego Architekta Miasta oraz Miejskiej Ogrodniczki (w toku)



9. MKUA

- Powołanie Miejskiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w nowym większym składzie
- Zwiększenie częstotliwości obrad
- Upublicznienie wyników komisji – publikacja uchwał
- Zwiększenie transparentności

10. URBAN FORUM

- Brak działań/ poza wyborem docelowej lokalizacji miejsca obrad



Potrzeba przełożenia idei „Paktu dla Przestrzeni” na język dokumentów programowych, prawnych i systemowych działań

Przejście od deklaracji do programów



- Wysoka jakość dobrze zaplanowanego środowiska **celem** politycznym
- Wysoka jakość architektury i całego ukształtowanego środowiska to czynnik wzrostu gospodarczego, spójności społecznej, odporności klimatycznej oraz dynamicznej kultury



- Długoterminowa perspektywa/ albo dwie perspektywy- krótkoterminowa i długookresowa
- Zaangażowanie obywateli
- Rozwój głęboko zakorzeniony w unikalnej tożsamości miasta (lokalność)



- Miejska polityka architektoniczna winna koncentrować się na celach, które mają charakter:
 - jakościowy
 - horyzontalny
 - łatwo przekładalny na programy i projekty
- Miejska polityka architektoniczna nie powinna wchodzić w problemy użytkowania ziemi (zagospodarowania przestrzennego) i politykę inwestycyjną (wybór przedsięwzięć i ich lokalizacja)



Opcja na rzecz aktywnej roli miast: przesunięcie od polityki aprobaty bądź negacji projektów prywatnych (reaktywność) na rzecz rozwijania własnych, publicznych inicjatyw i projektów/ oznacza stworzenie lub rozwój odpowiednich, nowych służb



- Procedury postępowań (głównie dotyczących wyboru projektów- do wprowadzenia Zarządzeniami Prezydenta Miasta Krakowa)
- Standardy i wskaźniki (do wprowadzenia w ramach prawa miejscowego)
- Ukierunkowanie wybranych wydatków budżetowych (zachęty, ulgi- do wprowadzenia poprzez budżet)
- Działania promocyjne i edukacyjne (cele, grupy, metody- do wprowadzenia poprzez budżet miasta oraz budżety jednostek kultury i edukacji)



Szczególne pola aktywności władz lokalnych na rzecz wyższej jakości przestrzeni zamieszkania

- Standardy przestrzeni publicznych (profile ulic, meble miejskie, oświetlenie, nawierzchnie)
- Jakość projektów inwestycji publicznych (lokalizacje, tematy, konkursy, projekty)
- Wspieranie działań rewitalizacyjnych i rewaloryzacyjnych (dotacje, pożyczki)
- Inicjowanie debaty publicznej, dostarczanie informacji (raportowanie)
- Działania w obszarze architektury na rzecz neutralności klimatycznej (regeneracja, bioróżnorodność, redukcja zużycia energii, etc.)
- Wzmocnienie pozycji Architekta Miasta (personel, budżet, usuwalność)



A. Procedury planistyczne i projektowe

- Prowadzenie na szerszą skalę planowania pozaustawowego (masterplanów, koncepcji funkcjonalno - przestrzennych, studiów urbanistycznych) – oznacza zmianę rutyn pracy Wydziału AU
- Wprowadzenie obligatoryjności procedur konkursowych i innych konkurencyjnych form wyboru projektu- wymaga zmian organizacyjnych w UMK
- Organizowanie debat i innych form partycypacji- potrzeby kadrowe



B. Jakość planowania przestrzennego

- Wariantowość rozwiązań w planach miejscowych
- Eksponowanie znaczenia trzeciego wymiaru
- Zapewnienie bardziej efektywnej pracy MKUA
- Poprzedzanie sporządzania planów studiami i konkursami studialnymi



C. Standardy i wskaźniki

- Polityka parkingowa
- Powierzchnie biologicznie czynne
- Dostępności szkół, parków i innych usług
- Obiekty wspólnego zamieszkania (PRS)
- Standardy rowerowe

Standardy Planu Ogólnego? , Standardy w politykach sektorowych?, Standardy w polityce architektonicznej?



D. Rozwinięcie systemu promocji architektury

- Nagroda architektoniczna prezydenta miasta
- Regularne wystawy i wydawnictwa poświęcone nowej architekturze
- Raporty o stanie przestrzennym miasta i przemian jego krajobrazu (dokumentacja, audyt krajobrazowy)
- Wykorzystywanie wydarzeń typu Biennale Architektury, Światowy Dzień Architektury, Dni Dziedzictwa
- Obecność spraw architektury w mediach społecznościowych (strona własna architekta miasta), napełnianie treściami architektonicznymi innych miejskich komunikatorów



- Diagnoza – ocena potrzeb, problemów, oczekiwań
- Priorytety i cele krótko- i długodystansowe
- Nakłady i działania organizacyjne
- Zasady współpracy z sektorem prywatnym i NGO
- Monitoring i wskaźniki sukcesu



A stylized, monochromatic blue map of Krakow, Poland, serves as the background. The map features a complex network of lines representing streets and city blocks, with a denser grid in the center and more irregular patterns towards the edges. The lines are of varying thickness, creating a sense of depth and structure.

Dziękuję za uwagę!

JANUSZ SEPIOŁ

GŁÓWNY ARCHITEKT MIASTA KRAKOWA